

אמרים

אמרי רצון

כבר הקשו הקדמונים על מה שאנו מתפללים בכל יום ותן בלבנו וכו' לאהבה וליראה את שמך וטהר לבנו לעבדך באמת וכדומה לזה. הלא כבר אמרו חז"ל (ברכות לג, ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואין שייך להתפלל ע"ז, וכבר האריך המהרש"א בח"א ע"ש, אך הנ"ל דהנה אנו אומרים אהבה רבה אהבתנו כו' חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו, דהנה יש להבין מהו הענין גדולה ויתירה הזאת ומה מעלת היתרה הזאת. אמנם הנה אמרו חז"ל בגמ' (שה"ש ד"ה ג) פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם. כי הנה מאז גם בשעת מתן תורה היה התגלות האלקות יותר ויותר גדולה מכפי ההכנת של בני"ה, הלא כתיב (שמות לג, יא) פנים בפנים דבר ה' עמכם, ועל מעלה הזאת הגדולה הנה לא היה הכנתם בזה. אך הנה הם הכינו עצמם בקדושה וטהרה כפי חסם והש"י הוסיף להם התגלות האלקות עליהם ביתר שאת ויתר עז. וכן הוא תמיד המדה זאת כי בהערה מועטת שלמטה הנה ממשיך מלמעלה ההארה הגדולה שלמעלה יותר ויותר כי לעולם חסדו. וכן אמרו (יומא לג, א) אדם מקדש את עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, כי דרך הזה הוא בכל הענינים השייכים לעבודת הבורא, וזהו פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני אפתח לכם וכו', כי תמיד ההשפעה והארה העליונה באה יותר ויותר מכפי ההכנה כנ"ל. וזה הענין של נשמה יתירה בשבת שלכן נקראת יתירה מפני שהיא תמיד בהארה וקדושה יותר ויותר מכפי ערך ההכנה שמכין האדם את עצמו על השבת. וכן הוא בגמרא (זבחים א, א) כי המוספים עדיפי מתמידין וכו' המוספין קדישי מתמידין כי בחינת התוספות הוא יותר במעלה מן העיקר כנ"ל. ובכן כאשר בשעת מתן תורה הנה ההארה העליונה באה להם במעלה יתירה וגדולה, הנה לכך אמר להם משה רבינו ע"ה אחר מעשה העגל (דברים א, יא) יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם, כי אחרי אותה המעשה שנטל מהם העטרה, לא ניטל מהם רק תוספת ההארה היא, ולא נשאר רק באותו הבחינת כפי הכנתם למתן תורה שהכינו א"ע מתחלה קודם מתן תורה כנ"ל, לכן בתיקון הדבר ברכם משרע"ה שיזכו לשוב לאותו התוספת, וזהו שאמר יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים שהם אלף בחינות שאבדו כנודע. וזה הי' מבחינת התוספת כנ"ל. ולכן כאשר תגיעו למעלת התוספת אז תהיו כי יברך ה' אתכם כאשר דבר לכם בשעת מתן תורה כנ"ל. הנה זה הפי' של חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו זהו ההארה היתרה שבאה לאדם יותר מכפי ההכנה הוא בחי' חמלה ורחמנות הש"י עלינו, והיא נקאת חיבה יתירה, בחינת תוספת כתובה כנ"ל. והנה על בחינת של תוספת ההארה הנ"ל שייך שפיר לשון תפלה וטהר לבנו ותן בלבנו לאהבה וליראה שמך ר"ל שישפיע לנו קדושה יתירה באהבה וביראה יותר מכפי הכנותינו ומעשינו. ומ"ש הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים הוא מוסב על הכנת האדם בבחירתו הטובה [יראת שמים זה בא לו תמיד בלי מונע כלל].

(תפארת שמלה - נשא)

אמרי נועם

למדבר מה ביאתן בתשובה אף נסיעתן בתשובה עי"ש. דהנה כל אדם מישראל אין לך אחד שאין לו שעה תשוקה ואהבה והתעוררות להמקום ב"ה מחמת שחלק אלהות שבו מרגיש מתיקות הבורא ב"ה ואמיתתו. רק מחמת חטאותיו מקודם ונשאר איזה אהבה חיצונית ותאוה טפשית בלבו היא מבבלת עוד את מחשבתו ומפסיק האהבה להמקום ב"ה מחמת שמרגיש עוד מתיקות הרע אשר טעם מקודם. רק אם נתעורר האדם בתשובה שלימה באמת מעומקא דלבה ומשליך במצולות ים כל חטאותיו ומתחרט ועזבם כראוי אז מרגיש גם כן מגודל האהבה למקום ב"ה איזה מתיקות גם מבחינת עזיבת החטאים וכאילו השליך מעליו איזה משאוי גדולה. וכן היה הענין שכנסעו ישראל מרפידיים ששם היו רפויי ידים מהתורה ומצוות, כמ"ש חז"ל (סנהדרין קו). ויסעו משם באהבה ובתשוקה לעזוב הדרך הרע, כמו האהבה ותשוקה שהיתה בבחינת ביאתן להר סיני. כי היו אז במדרגה גדולה ובבהירות. וזהו שאמר מקיש נסיעתן מרפידיים לביאתן למדבר סיני, לומר לך כי גם נסיעתן מרפידיים לא היו בעל כרחם רק באהבה וחשך לעזוב ולהשליך מעליהם בחינת רפידיים.

(עבודת ישראל פר' במדבר)

~ התחדשות בא ע"י השברון לב ~

בגמ' הרואה שנשתברו כליו נעשית בקשתו. וי"ל שהוא ענין קדושת החג השבועות. לאחר תשלום מ"ט ימי הספירה, כי ענין ימי הספירה שסופרים בכל יום הוא ענין קווי וציפוי לטהר בכל יום מהמים בפרט מדה מהמדות. ובהגיע שבוע האחרונה ספירת מלכות. יש צעקה וקווי גדולה להגיע לקדושה, כאשר שמרגיש בכל כחות נפשו וגופו שהוא רחוק מהקדושה. רק צעק לבו אל ה' שיזכה להתקרב, והוא ענין מלכות פה דלית ליה מהגרמיה כלום, רק הצעקה בפה מהתשוקה שבלב לקבל שפע הקדושה. ולכן נרמז בתפלת ר' נחוניא בן הקנה על ספירת מלכות, שועתינו קבל ושמע צעקתינו יודע תעלומות, וספירה אחרונה מלכות שבמלכות הוא שידוע גם זאת בנפשו שגם כח הצעקה והקווי אין בו. ומזה יש לו שבירות לב יותר ויותר. רק באמת נמצא בו בהעלם גדול שהוא תעלומות התשוקה והרצון שיתעורר בו עכ"פ הקווי. וע"ז בא תיכף החג השבועות שהוא מילוי להחסרון, שנתמלא מהחסרון והשבייר לב גופא. וזהו ענין אמרם ז"ל שנתבור כליו עי"ז גופא נעשית המשך בעמוד הבא

והיו נכונים ליום השלישי

~ בכל שנה מר"ח סיון עד שבועות בכל יום מתגלה האור שהתגלה אז ביום ההוא ויכול האדם להתקרב להקב"ה כמו אז ~

ביום הזה באו מדבר סיני (שמות יט, א). ופירש רש"י לא היה צריך לכתוב ביום הזה, אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם. נראה לרמז בדברי קדשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וגם בחודש הזה, כיון שקרבו לפני הר סיני, נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סיני, מלשון שנואה שישנא לכל דבר רע, כמ"ש חז"ל (שבת פט). סיני שבו ירדה שנואה לעכומ"ז, רצ"ל למעשה עכומ"ז, ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות, לקרות באותו עסק התורה, ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה. וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו כמ"ש. באו מדבר סיני, רצ"ל שעשאו עצמם כמדבר הזה שהוא ריק ואין בו שום דבר טוב. גם הם חשבו עצמם כמדבר, שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

(עבודת ישראל)

~ ביום אחרון של הספירה אפשר לתקן כל הספירה ~

ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום, רצ"ל כשלא עשה תשובה ולא העיר את עצמו תיכף בתחילת ספירת העומר אל יאמר שאין לי עוד תקוה. אלא עד ממחרת השבת השביעית תספור, רצ"ל כל זמן שיש אפילו יום אחד מהספירה תספור, רצ"ל תוכל להאיר ביום זה כל החמשים יום על ידי תשובה. והקרבתם מנחה חדשה לה, אח"כ שבועות יראה לקרב את עצמו מחדש להיות מונח בין דרועין דמלא. וזהו מנחה חדשה לה. (עבודת ישראל)

מקובל מרבינו רבי מענדל מרימינוב זי"ע, כי גם ביום מ"ט לספירה יכולים לתקן כל ימי הספירה, והעיקר להזהר מאד שלא לדבר דברים בטלים.

(ילקוט מנחם)

~ תשובה שלימה באמת מעומקא דליבא ~

ויסעו מרפידיים ויבואו מדבר סיני, פירש רש"י בשם המכילתא מקיש נסיעתן מרפידיים לביאתם

בקשתו. והוא כמו שנאמר ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים. וכאשר היה בפועל במ"ת שפרחה נשמתו. ונתחדש להם חיות חדש מטל שעתידי הקב"ה להחיות המתים, כי ע"י שהשליכו נפשם מנגד ונמאס להם החיים שהם בו, נתחדש להם חיות חדש.

~ הקבלה לפי ערך ההכנה ~

הנה סידרו לנו אנשי כנסת הגדולה בנוסח התפלה, זמן מתן תורתנו, ויש לדקדק מדוע לא סידרו זמן קבלת תורתנו כדרך ששינונו (אבות פ"א מ"א) משה קיבל תורה, ואמר רבינו הק' הרבי רש"ב מפאשריטחא זצוקללה"ה כי רק מתן תורה ה' אז בחדש סיון ויש לה שייכות עם הזמן, משא"כ הקבלה דכל יומא ויומא זמני, עכדה"ק, וי"ל עוד כי נתינת התורה ה' שווה לכל אבל הקבלה לא קבלוה בשווה רק כל אחד ואחד כפי ערך השגתו.

(אהל תורה)

~ יחן שם ישראל ~

~ כאיש אחד בלב אחד ~

כמו דכל התורה היא שם אחד של הקב"ה כ"כ ישראל הם כולם כאיש אחד, וכמו אדם פרטי שעושה מצוה באחד מאבריו מועיל לכולו כן כלל ישראל, ובאשר בשרשם ישראל הם למעלה מן הזמן, ע"כ המצוות שעשה המלך לפני אלפי שנים מועילות גם עתה לכל הכלל כולו. אך זה יתכן באיש שהוא מתאחד בכלל ישראל ואהבה ביניהם הם כמו איש אחד, אבל לא להיפוך ח"ו, וע"כ איתא במדרש (ויק"ו ט) כשישראל חנו לפני הר סיני כאיש אחד בלב אחד אמר הקב"ה שעתה הגיעה שעת הכושר ליתן התורה. והטעם יש לומר עפ"י מה שכתב בספרונו בפסוק כל אשר דיבר ה' נעשה, היינו שבין כולנו נשלים את חצונו יתברך, וזה שייך רק כשכל ישראל כאיש אחד אז מועילה עשייתו של זה לזה.

והנה במתן תורה כתיב ויחן שם ישראל, וכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה אמר בשם הרה"ק מהר"י מווארקא זצלה"ה שלשון ויחן הוא לשון חן שדרכו של חברו מצא חן בעיניו, וזה היה עוד בר"ח. אך יש לומר דאף דלכאורה דבר גדול הוא מאד שדרכו של חברו ישא חן בעיניו כי אין דעותיהם של בני אדם שוות, מ"מ בהעמיק על הדבר עוד יש מעלה גדולה מזו, והיינו לאהוב לכל איש ישראל אף כשדרכו לא מצא חן בעיניו אחרי שידוע מטרות כוונתו שהיא לטוב אף שתועה מדרך השכל, שבאם דרכו מצא חן בעיניו אין כ"כ רבותא, ופן בשום פעם לא יכשר דרכו בעיניו תיפסק ההתאחדות, אבל כשמתאחד עמו בשביל מטרות כוונתו הוא קשר של קיימא, ובאמת שזהו דרך לבוא לאהוב כל איש ישראל כי הכל חפצים ליראה את שמך אלא שאור שבעיסה מעכב, וכשיקיים (ויאל"ב) והדחתיו אל ארץ צ' ושממה ישובו כולם לתחת כנפיו יתברך, וכולם יתקנו, מאחר שכל ישראל בפנימיותם טובים.

(שם שמואל)

~ והגבלת את העם ~

~ הכלי לקבלה התעוררות של בני ישראל ה' מצות ההגבלה והע"ש זה נקרא היו"ט "עצרת" ~

מפני מה נקרא חג שבועות בשם עצרת (ביכורים א. י.), והלא לא נזכר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת (במדבר טז, לה). והשבתי בשלשה אופנים... אופן הג' הוא על פי דברי הרמב"ן (בספר האמונה והבטחון פרק יטסו"ה לא תשא) שפירש על פסוק (שה"ש ב' ז) מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ, ופירש כשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה להבורא ב"ה, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה, דהיינו שיתן צדקה או ישב תיכף ללמוד וכדומה, כי ידוע שהתעוררות הבאה אל האדם בפתע פתאום הוא אור הנשפע עליו מלמעלה, ונקרא בחינת נשמה, אזי צריך האדם להלבישה בגוף, בכדי שיהיה לה חיזוק ובסיס שלא יהיה מוטה ח"ו, כידוע למביני מדע. וזה פירוש הפסוק, מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ, כי "חפץ" הוא מלשון כלי, דהיינו ההתעוררות ההוא שבה אל האדם צריך תיכף ומיד כלי, וזהו עד שתחפץ, עכ"ל אף שאין זה לשונו ממש.

והנה בשעת מתן תורה שהיה בוודאי לישראל אז ההתעוררות גדולה, ולא היה להם עדיין שום מצוה לעשות להתעוררות כלי, מוכרח לומר שהיו מקיימים מצות הגבלה, שהזהיר משה רבינו ע"ה שלא ילגע בהר, והם היו נעצרים מלגע, ומצוה הזו היו עושים כלי להתעוררות, ועל שם זה נקרא בשם "עצרת".

~ מצות הגבלה היא מתנגדת לטבע ישראל להתקרב אל השי"ת וכיון שקבלו זאת ניתן ~

~ להם התורה ~

כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה הקשה מצות הגבלה למה היתה באה, שהרי אף אם לא היו מוזהרים נמי לא היו יכולין להתקרב, שהרי היו נרתעים לאחוריהן י"ב מיל על כל דיבור

ודיבור מפני הפחד הגדול ותיירץ לפי דרכו, ולדידי יש לומר, דהנה בני עשו ששאלו מה כתיב בתורה השיב להם לא תרצח היפוך טבעם, וכן בני עמון ומואב וישמעאל לכולם השיב מצוה שהיא היפוך טבעם, ואולי אם היו שומעים שכתוב בהם היפוך טבעם נמי היו ממאנים מלקבל, ובפשיטות יש לומר דישאל לא שאלו כלל מה כתיב בתורה אלא קבלו בתמימות לא ה' שייך להדרש ללא שאלו, אבל האומות ששאלו ורצו להבחין אם טוב לפניהם לקבל הצריך להשיב להם קושט אמרי אמת שזה היפוך טבעם לבל תהי' להם טענה מוטעים היינו. ומ"מ עדיין יש להם קצת טענה אולי חשבו ישראל שאין בה דבר המתנגד לטבעם, אבל אם היו יודעים היו ממאנים. וכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה הגיד שבאמת נאמר לישראל דבר שהוא היפוך טבעם ומ"מ קבלו עליהם, היינו שטבע ישראל להתקרב אל השי"ת כמ"ש (תהלים עג) ואני קרבת אלהים לי טוב, וכאשר נאמרה להם מצות הגבלה לעמוד מרחוק, היינו הך מצוה שנגד טבעם ומ"מ קבלו, ודפח"ח. ולפי"ז מיישב קושייתו ז"ל מצות הגבלה למה היתה באה שהרי גם מבלעדי הציווי ג"כ לא היו יכולין להתקרב, דמ"מ ה' צריך לצוות עליהם בכדי שיקבלו עליהם מצוה היפוך טבעם.

(שם משמואל)

~ ישראל לא רצו לקבל התורה בלא לעשות עוד הכנה בפרישות עד שכפה השי"ת ~

~ עליהם את ההר ~

נקדים לתרץ קושיית התוספות, למה הוצרך הקב"ה לכפות עליהם הר כגיגית, הלא ישראל אמרו מקודם נעשה ונשמע, והנראה בזה דהנה אמרו חז"ל יום אחד הוסיף משה מדעתו והקב"ה הסכים על ידו, ולכאורה אינו מובן מפני מה הוסיף יום השלישי מדעתו מה שלא צוה אותו השי"ת, אמנם יש לומר על ידי גודל הענוה והשפלות האמיתית שהיה במשה רבנו ע"ה, מחמת בושה לא היה רוצה לקבל את התורה תיכף אחר ב' ימים פרישות, והוסיף עוד יום אחד, כענין מלאכי השרת שלא קבלו את התורה, אינם מזכירים את השם רק אחר ג' תיבות, וישראל אחר שקבלו את התורה נזכרו ומזכירים את השם אחר ב' תיבות, אמנם קודם קבלת התורה רצה משה דווקא שיעשו ג' ימים פרישות, והשי"ת הסכים על ידו, ולפי זה יש לומר שבאמת לא היה צריך השי"ת לכפות את ישראל לקבלת התורה כיון שאמרו נעשה ונשמע, אמנם מחמת גודל הבושה שהיה אז בישראל האיך יקבלו את התורה הקדושה, ורצו לעשות עוד יותר פרישות, ולכן כפה אותם השי"ת שיקבלו את התורה הק' ביום השלישי דווקא, והנה איתא במדרש על ידי בחינת ענוה שהיה במשה שאמר מי אנכי בן עמרם שאקבל התורה, זכה ונתנה לו התורה במתנה, וקראה הקב"ה על שמו תורת משה, והנה ע"י שנתנה לו התורה במתנה, לא היה שוכח את התורה, כמבואר במדרש משה היה לומד ושוכח, עד שנתנה לו התורה במתנה, ולזה אפשר לומר שע"כ נקרא יום החמישים חג השבועות, שהוא יום השלישי, זמן מתן תורתנו דווקא, ולא זמן מתן תורתך, כי יום החמישים שהוסיף משה מדעתו היה על ידי בחינת ענוה ושפלות באמת ובושה גדולה האיך יקבלו התורה בלא הרבה פרישות, ועל ידי בחינת ענוה ובושה זו נתעכבה קבלת התורה עד יום השלישי, ועל ידי זה נתנה התורה לנו במתנה, ונקראת על שמינו זמן מתן תורתנו, והנה רב יוסף שהיה בבחינת ענוה באמת כמו דאיתא לא לתני ענוה דאיכא אנא, ולא היה מרגיש בעצמו שום מדה טובה, ע"כ אמר אי לאו האי יומא דקא גרים, פ' שאי לאו האי יומא דקא גרים להראות לנו שבחינת ענוה היא מעלה גדולה, שע"י נתנה לנו התורה במתנה, ונקרא מתן תורתנו, כמה יוסף איכא בשוקא, כיון שלא היה מחזיק עצמו בשום מדה טובה, כמ"ש לא לתני ענוה דאיכא אנא, יה"ר שנזכה לבחינת ענוה ושפלות באמת אכ"ר.

(בת עין)

~ מי שמטהר ומזכך עצמו ביום הקדושה זה יכול לבא למדת ענוה ~

והנה ידוע מדברי קדושי עליונים, שבכל ימים טובים חוזר הדבר לאיתנו הראשון, ובחג השבועות מי שמזכך ומטהר את עצמו זוכה לפי מדריגתו לקדושה גדולה, מעין קדושת ישראל, במעמד הקדוש, ביום הקדוש הזה, בהר סיני, וכמו שאז נפתח שער ענוה לישראל וכאמור, כן בכל דור ודור חוזר להיות כן, לכל מי שמטהר ומזכך את עצמו ביום הקדוש הזה, לבוא למדת ענוה, וזהו אמר ר' יוסף לבעבור היותו זוכה למדת ענוה, כמאמרם ז"ל (סוטה טז): לא לתני ענוה וכו', לזאת אמר, אי לאו האי יומא דקא גרים, על ידי הזדככות ביום הקדוש הזה, לבוא למדת ענוה וכאמור, אם כן כמה יוסף איכא בשוקא, הגם שהם תלמידי חכמים וגדולים, אם לא היה להם מדת ענוה, אינו כלום, לזאת שמח ביום הזה, שזכה על ידו למדת ענוה.

(מאור ושמש)

~ ע"י לימוד תנ"ך באים לענוה ~

איתא בגמרא כל מקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו דבר זה כתוב בתורה וכו', ולכאורה קשה שבתחלה אמר כל מקום הוא כלל בכל התורה, ואחר כך פרט רק בשלשה מקומות אלו, ונוכל לומר עד ז"ל, דהנה הבורא ברוך הוא השרה שכנינו על הר סיני שהוא נמוך שבהרים, שאין הבורא ברוך הוא משרה שכנינו שהוא

כו' תורה שבעל פה כו', וביום בתורה שבכתב וזהו שתי הלחם כמ"ש המחברים וברע"מ על דרך (משלי ט, ה) לחמו בלחמי כו', וגם לחדש חידושין לפרש המקראות הסתומים על פי הקדמה מתורה שבעל פה הרי זה יחוד גמור שמת"יחידים תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

וזהו שתי לחם, דהיה לו לומר שתי לחמים. אך שאנחנו עושים משתי לחם אחד מיוחד והבן. ועל ידי זה אנו מעוררים אור תורה עליו וזהו אז"ל הביאו לפני שתי לחם בעצרת. כדי שאברך לכם פירות האילן. אור חדש להוציא פרי תורה לאילני הדור כמ"ש. והכל ברוחניות ידברו, כי יום של רוחניות הוא כמו שכתבנו. והנה אמרו רבותינו ז"ל (בראשית מט, יא). בשעיר של ראש חודש שכתב לה'. ללמד שבא לרצות על חטא שאין מכיר בו אלא ה' אין בה ואין בה עיין שם. וזהו מאמר הכתוב ועשית חג שבועות. ועיקר העשייה מחג הקדוש הזה אינו אלא דברים שבלב לה' אלהיך שאין מכיר בו אלא ה'. גודל אהבה ויראה ודביקות הבורא וחשק ורצון עד לאחת לעשות נחת רוח לבוראינו יוצרינו ומסירת נפש אליו הכרת חסדיו אלינו והכרת רוב גדלו ותפארתו. ואמר מסת נדבת וכו', רוצה לומר הקרבנות ונדבות אשר תתן אינו רק מסת מלבוש על דרך (בראשית מט, יא) ויבדע ענבים סותה. וזהו מסת רק לבוש הוא נדבת ידך כו', אבל העיקר הוא הפנימית בלב לה' אלקיך לבד כאמרו כנ"ל.

(נועם מגדים)

~ הראש השנה שבעצרת הוא על רוחניות ~

בר"ה יום הדין על כל באי עולם מי יח' ומי ימות חלילה בגשמיות, כן בחג הקדוש העצרת הזה הוא יום הדין מכל עניני פרנסת וחיות הנפש, ואת מי להיות לו לעזר ולסעד שיהי' ביכולתו ללמוד בתורת ד' בדעת צלולה ולאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, ועי' ההלכה שיוזכה לברך לאמיתיה של תורה ירום כל הדברים השפלים, וכמבואר בהאר"י ז"ל (פ"ח ש' הזמירות פ"ד) הריעו לה' כל הארץ (תהלים ק, א) ר"ת הלכה, כי בבידור הלכה ירום לד' כל הדברים הארציים, וזה הוא המכוון בגמ' שמביא דברי המשנה (ר"ה טז). בעצרת על פירות האילן, ובגמרא שם אמרה תורה וכו' הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן, וברש"י שם, שתי הלחם ירצו על פירות האילן שהם מתירין להביא ביכורים שאין מביאין ביכורים קודם לעצרת דכתיב (שמות לו, כב) ביכורי קציר חטים ואני שמעתי דר' יהודה לטעמי' דהא אזלא כמאן דאמר בסנהדרין (ע) עץ שאכל אדה"ר חטה היתה, עכ"ל רש"י שם, יראה הרואה בלשון רש"י ז"ל שהברכה מעצרת על פירות האילן היא משונה מהברכות שבפסח ושבת, כי בפסח ובחג מתברכים התבואה וגם העולם מתברכת במים בעת הצורך, אבל בעצרת השתי הלחם מרצים על פירות האילן שיהי' מותר להביא מהם ביכורים, זה הוא ענין הרמה וברכה רוחנית מפרי האילן, אבל לא ברכה גשמית הוספה בהפירות כמו בתבואה ובמים, זה הוא כוונת הגמ' לדרכנו להורות כי הר"ה שבעצרת הוא על רוחניות, שיתחיל לנו מעתה שנה טובה וברכותי, היינו כל ההכנות הנחוצים לנו להתורה הקדושה, למען נוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך הרחבת הדעת, וממילא נכלל בזה שיהי' לנו עתה בהתחלת החג הקדוש ישוב הדעת, ושנוכל לקבל על עצמנו ללמוד תורה ביראה ובאהבה ושמחה, ונזכה מחר א"ה, לקבלת התורה ממש להיות התורה נבלעת בכל אברינו ודמינו ולעשות רצונו ית', וממילא בקבלה הזאת נצא זכאי בדין, וכמבואר בשל"ה הקדוש בשם התולעת יעקב עיי"ש [וז"ל השלה"ק (ריש מס' שבועות ד"ה ההפטרות) וז"ל התולעת יעקב (דף נח) ודע כי כמו שבר"ה רצה הקב"ה להשגיח ולדרוש מעשה בני אדם כו' כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם להשגיח ולדרוש על מעשה העולם ולדונו על פירות האילן, כו' וכבר בארנו כי הפירות ההם נשמות הפורחות מאילנו של הקב"ה והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו שטלו עצמה ממנה והוא אמרם על פירות האילן שלא השלימו בתורה ובמצות כראוי וכו'].

(ישמח ישראל - אות י')

~ בגודל תשוקתו לתורה ועבודת השי"ת צריך שירגיש בעצמו שיכאב לבו ממש בעת בטולו ~

ויסעו מרפידים וביאו מדבר סיני וגו' (שמות ט, ב). פי' רש"י ז"ל למה הוצרך לחזור ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתיב שברפידים היו חונים אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה. עכ"ל. ויש להבין, מה נפקא מינה אם נסעו מרפידים, הלא כאן במדבר סיני היה בתשובה. ועוד בוודאי סוף מעשה במחשבה תחלה ומאיזה טעם היה לומר שלא נסעו מרפידים בתשובה.

אכן נראה לבאר הענין, דהנה כתיב (משלי לא, יח) טעמה כי טוב סחרה, וזה קאי על התורה כי ידוע (עי' רש"י שם בפירוש השני), כלומר כי טוב המסחר של התורה, ולכאורה קשה הלא סחרה משמע ליתן החפץ אשר יש לו בחילוף מעות או בשאר דברים וזה לא יתכן להסחיר את התורה בחילוף איזה דבר שבעולם. ויתכן לומר כי טוב מקחה והיה משמע

גדולתו רק במקום שיש שם מקודם בחינת ענוה, כמאמר הכתוב אני אשכון ואת דכא, ועיקר הסיבה המביאה לידי בחינת ענוה הוא לימוד התורה נביאים כתובים, שהוא חוט המשולש ולא במהרה ינתק, ואדרבה הוא מחזק את האדם לבא לדבקות ה', היינו שבחי' ענוה קובע מקום אצלו, ומזה יבא להשראת השכינה שהוא דבקות ה', וזהו כל מקום שאתה מוצא גדולתו, פירוש כשאתה מוצא גדולתו הוא השראת שכינתו ית' שהוא גדולתו של הבורא ברוך הוא, מסתמא היה שם בתחלה ענוותנותו היינו בחי' ענוה ושפלות, וזהו שם אתה מוצא ענוותנותו, ודבר זה אינו יכול לבא רק ע"י תורה שבכתב ונביאים וכתובים, ולכן צריך ללמוד לבלי שבועות תנ"ך כדי שיקנה לעצמו בחינת ענוה ומזה יבא לדבקות ה' שהוא בחינת השראת השכינה יה"ר שנזכה לזה אכ"ר.

נעשה ונשמע

~ הקדימו נעשה כי ידעו שאין מצוה בלא עזר השי"ת ~

בגמ' (שבת פ"ח). בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמוה"ש משתמשים בו כו'. הענין, כי נעשה ונשמע פרש"י מוכינים לעשות קודם שישמעו, היינו שידועים שבלתי עזר השי"ת אין יכולין לעשות מאומה, והציווי בעצמו הוא הנותן כח לעשות כמאה"כ (תהלים ל"א) בדבר ה' שמים נעשו. וכמו שאמר כלב (במדבר י"ג) עלה עלה נעלה ופרש"י אפי' בשמים והוא אומר עשו סולמות ועלו שם נצליח בכל דבריו. ולא בלשון גוזמא אמר כן, רק בפשיטות דאם יאמר כן שוב באמת יהי' כח לעשות כן. וכמ"ש ז"ל (ברש"י פ' נצבים) לא בשמים הוא שאילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחר' וללמודה, שלכאורה אינו מובן איך שייך ציוי על דבר הנמנע. אך הוא הדבר שדיברנו, שבאם היתה בשמים ה' הציוי ללמוד תורה נותן כח לעלות לשמים ממש. וע"כ שפיר עומדים מוכינים לעשות קודם שישמעו, ואחת היא להם אם יצוה להם דבר קשה או דבר קל, כי כמו זה כן זה אין אנו יכולים לעשות מאומה בלתי עזר השי"ת. וכאשר יצוה על זה יהי' העזר על זה. וזה הוא לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שהמלאך אין לו שם רק כפי השליחות, והנה השם הוא עצם הדבר, וא"כ אליו בודאי אחת הוא מה יצטווה, שבאם תהי' השליחות באופן זה יהי' עצם זה, וכ"כ ישראל הדבקים בהשי"ת.

(שם משמאל)

~ עיקר העשייה בחג הזה הוא דברים שבלב להלהיב לבנינו לעבודתו בחשק ורצון לעשות נחת רוח ליצרנו ~

ועשית חג שבועות וכו'. עיין ברש"י ז"ל. והנראה לפרש הכתוב יאמר ועשית וכו' לה' אלהיך. דהנה כל המועדים. הנסים והחסדים שנעשה לנו בהם הם חסדי הגופות כמו בפסח שהוציאנו ה' אלקינו מעבדות לחירות. וזהו טובת הגוף אשר עבד בפרך. וכמו כן בחג הסוכות, כי סוכות והשבתי, בין למ"ד סוכות ממש בין למ"ד עניי כבוד הרי זה חסדי הגופות לבל יכס שרב ושמש. ולא כן בחג השבועות שעיקר החסד הנפלא הוא טובות הנפשות והנשמות שנתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו, והראנו את כבודו ואת גדלו ופנים בפנים דבר עמנו מתוך האש למען תהיה יראתו על פנינו עולמי עד, ובעבור זה ענינו הרואות כי נשתנה חג השבועות מפסח וסוכות שיש בהן מצות מעשיות מצה ומרור ופסח וסוכה ולא כן בשבועות. והיא מהיות כי עבודתנו מחוייבת היות כעין הנס והחסד שעשה ה' אלקינו עמנו, לזה במועדים הנזכרים כמו שחסד ה' עלינו היה בפועל ובגופני, כן אנחנו מחוייבים להשיב לה' תגמולהי עלינו בעובדא ובמעשה, כדרך שאחז"ל (ברכות מ). בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו. ובחג השבועות החסד לנפש ונשמה. לזה אנחנו מחוייבים להודות לה' אלקינו בחג הקדוש הזה ברוחניות שלנו בשכל ונשמה בתוספת אהבה לבוראינו יוצרינו. ויראה ודביקות בו בלב והכרת רוב גדולתו והכרת רוב חסדו עלינו בנתינת תורתו הקדושה לנו. וגם שנצטוינו בו על שמחת יום טוב בשלמים ואכילה ושתיה וקרבתו היום. זה אינו רק לבוש וכסות להרוחניות. והעיקר עבודה שבלב בחג הזה לקדש מחשבותינו אליו ושנהיה בלי זוהמא. כאבותינו ביום הזה ולהתלהב לבנינו לעבודתו ולעשות נח רוח לפניו כחסד שעשה עמנו ברוחניות.

ועל דרך זה פירשנו אמרם ז"ל (ר"ה טז). בעצרת על פירות האילן וכו' הביאו לפני שתי לחם בעצרת כו', דמה ענין דין פירות אילן ליום מתן תורה הקדושה. אך יש פנימיות בדבר, כי ידוע כי הצדיק נקרא אילן ועץ כמו כי האדם עץ השדה (דברים כ, ט). ופירות הם תולדות חידושין דאורייתא שהוא מחדש כמ"ש הר"מ אלשיך ז"ל בפ' (תהלים א, ג) והיה כעץ שתול כו' אשר פיו יתן בעתו וכו', על דרך (סנהדרין לח): דור דור ודורשיו עיין שם בדברי קדשו כי פלאות הנה. לזה ביום מתן תורה מתעורר בכל שנה אור זה להוריד אור חדש לעולם ונידון בו הצדיקים מי שיחדש כן חידושין ומי כן זה בכה וזה בכה אם בגלוי אם בסתר לפי קדושת כל אחד כן יקבל האורה ביום מתן תורה. וזהו בעצרת על פירות האילן, חידושין שיחדשו האילנות הן הן צדיקי וגדולי הדור. וצריך לזה אתערותא דלתתא לעסוק בתורה ביום זה בתורה שבעל פה בלילה כמ"ש בזהוה הקדוש. ואלפינא דאורייתא

ליתן כל דבר שיש לו בעד חילוף התורה [וכן דקדק הזהר הקדוש על פסוק כי טוב סחרה מסחר כסף].

אך נראה דהענין הוא כך, כי התורה הקדושה מלמדת לאנשי בינה ודעת איך יתנהג משך ימי מגורו בעוה"ז בלימודו התורה הקדושה ובעבודת השי"ת הדנה כל עיקר משך ימי חי אדם על הארץ הוא רק לעסוק בתורה ובעבודת השי"ת כי זה עיקר ירידתו לעוה"ז. אך לפעמים צריך האדם בהכרח לעסוק מלימודו ולעסוק במשא ומתן לצורך פרנסתו כי אם אין קמח אין תורה (אבות ג, יז) עכ"פ בל יחשוב בעת הזאת הלא אני ברשות אני בטל מלימודי כי אני צריך לעסוק בעסק פרנסה ויהא לבו שלם עמו כמו איש חפשי בלא עול, חלילה וחלילה להעלות זאת על מחשבתו, כי לא כן דרכי השי"ת, רק צריך לשקול אז בדעתו שהוא כעת כמו למשל עשיר וסוחר גדול אשר מסחרו עם אבנים טובות ומרגליות, פעם אחת נזדמן לו אבן טוב ובהיד מאד יקר ערך אין דוגמתו בכמה מדינות והבין שאין שום איש מבין ערכו כמוהו, כי בביתו ובאוצרותיו יש עשירות גדול ואבנים טובות רבות וגם זה עיקר מסחרו וע"כ הוא בוודאי מבין יותר מכל האדם גדול יקר ערך האבן הזה, וע"כ בעת אשר הקונים באים לקנות ממנו האבן הטוב הזה מעלה אותו בדמים מרובים כי דעתו שאם לא יתנו לו סך גדול כפי הערכתו לא ימכור את האבן וישאר לו בביתו לשעשועים, ואף אם הקונים קרובים עמו למקח ורואה שבקרוב יתנו לו את הסך שהעלה עליו הוא חוזר בו ומעלהו ביותר ובכל פעם הוא רוצה יותר ויותר מחמת כי קשה לו למכור יקר ערך כזה. אך כאשר נותנים למשל עשר פעמים כאשר העריך אותו מתחלה אזי ההכרח יציקו למכור אותו, ועכ"ז אף אחר שנתן את האבן הזה מידו בעד סך גדול עוד רחש לבו בקרבו על דבר טוב הנ"ל בחשבו הלא אין איש מבין עליו כמו אני רק מה אעשה ההכרח לא יגונה.

והנמשל על התורה הקדושה יקרה מפז ומפנינים וצריך האדם להיות כל עיקר תשוקתו כל ימי חיים חיותו רק לעסוק בתורה ובעבודת השי"ת, רק לפעמים מוכרח לבטל ולהפסיק מד"ת כי צריך לבקש פרנסתו, או שיש לו איזה מניעות אשר בהכרח הוא בטל בעת ההיא, עכ"ז מחמת גודל תשוקתו לתורה ולעבודת השי"ת ומחמת שהרגיל עצמו להתמיד בעבודת הקודש צריך שירגיש בעצמו שיכאב לבו ממש בעת בטולו בהכרח ממש כמו הסוחר הנ"ל כי הוא עושה בעת ההיא חילוף וסחורה חית נפשו ונשמתו בעד איזה ענין גשמי כנ"ל.

וזהו פ' טעמה כי טוב סחרה, ר"ל לא מביעיא בעת אשר יש לו פנאי ועוסק בתורה ובעבודתו ית"ש בוודאי צריך להרגיש טוב טעם ודעת בעבודתו. אך אף אם לפעמים הוא מוכרח, להיות בטל מדברי תורה כנ"ל ולהסתיר את התורה עכ"ז צריך להרגיש בעצמו טוב טעמה והמתקנות של התורה ועבודה ויכאב לבו על בטולו כנ"ל.

והנה ידעו מה שדרשו חכמינו ר"ל (ילק"ש שמות יז, רמז רסא) על רפידיים שרפו את ידיהם מן התורה והמצוות ועי"ז יבא עמלק והוכרח משה ויהושע לצאת ולהלחם בעמלק עד ויחלוש יהושע, וכאשר ראו בני ישראל והבינו גודל פגמם את אשר גרמו עי"ז שרפו ידיהם מן התורה והמצוות, ואשר בשביל זה לא בהם בחר משה לצאת למלחמת מצוה כזאת, רק אמר ליהושע בחר לנו אנשים צדיקים, אזי הרגישו בעצמם ונשבר לבם בקרבם על גודל פגמם וחזרו ועשו תשובה שלימה ואמתית על שרפו ידיהם מן התורה והמצוות כנ"ל. וזהו שפ' רש"י ז"ל להקיש נסיעתן מרפידיים לביאתן למדבר סיני מה ביאתן למדבר סיני בתשובה שקבלו עליהם עול התורה והמצוות ואמרו נעשה ונשמע אף נסיעתן מרפידיים בתשובה, פ' שעשו תשובה על מה שרפו ידיהם מן התורה והמצוות מחמת שהבינו גודל יקר ערך התורה והמצוות והרגישו גודל הצער של הרפיון כמו המשל הנ"ל וקבלו עליהם מהיום והלאה לעבוד להבורא יתברך שמו.

~ ע"י שמסלק עצמו מעניני העוה"ז זוכה לתורה במתנה ~

במדרש (שמו"ר פ' כ"ח) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם וכו', יכול מפני ששבה אותה נטלה חנם ת"ל לקחת בלקיחה ניתנה לו, יכול יהא חייב ליתן לו דמים ת"ל מתנות במתנה ניתנה לו, יע"ש והוא פלאי. והענין הדנה כוונת נטלה חנם הפירוש כעין שאמר חנם בלא מצוות, היינו שלא יאמר האדם אקח התורה ולא אסלק את עצמו מהבלי עוה"ז, ת"ל לקחת בלקיחה וכו'. והיינו לסלק את עצמו מכל וכל כעין שרוצים ליקח מקח נותנין דמים כדי לקבל המקח, כ"כ בתוה"ק עי"ז שמסלקין הבלי עוה"ז באין וזוכין לתוה"ק לעומתו נגד הסילוק של הבלי עוה"ז. וז"ש יכול יהא חייב ליתן לו דמים, היינו שזה שמסלק א"ע מעוה"ז זוכה רק להיות דבוק בהשי"ת ועי"ז זוכה לקבל המתנה, כי כל דברי עוה"ז אינן כדאי להיות מחיר התורה

להיות זוכין בהסתלק מהם להגיע להתוה"ק, אך עי"ז נעשה האדם דבוק להשי"ת וממילא שוב זוכה למתנה אבל הכל הוא מתנה מאת השי"ת וז"ש בפייט יזכו במתנה לבו דבקים והבן.

(שם משמואל)

שתי הלחם

ע"י שניתנה תורה כל העולמות תלויים במעשי בני אדם

אפשר להבין למה בפסח צריך לאכול דווקא מצה, ובשבועות דווקא חמץ, ששתי הלחם באים דווקא מן החמץ, ואפשר לומר על דרך רמז, חמץ מרמז על מעשה בני אדם, היינו מה שבא ע"י אתערותא דלתתא, כמו שאיתא במדרש ששאל רע אחד לאחד מן החכמים על מצות מילה, האין יתכן שמעשה בני אדם יהיו נאים יותר ממעשה הבורא ברוך הוא, והביא לו החכם חטים וגולסקאות, ואמר לו ראה איזה מהם נאה יותר וכו', מזה ראייה שגולסקאות שהוא חמץ הוא מעשה בני אדם, מרמז על אתערותא דלתתא ע"י תורה ומצוות ומעשים טובים, ובח"ל מצה מרמז על אתערותא דלעילא, ולכך בפסח שלא היה גאולת מצרים על ידי אתערותא דלתתא ע"י תורה ומצוות ומעשים טובים, לכך צריך לאכול מצה מרמז שלא ה' אתערותא דלתתא ע"י מעשה בני אדם, אבל בחג השבועות שהיו בבחי' הזדככות החומריות, וקבלו א"ח"כ את התורה, ועי"ז יש כח בידם לפעול בעליונים ובתחתונים, לכך צריך דווקא חמץ שהוא מעשה בני אדם, שמרמז שהכל תלוי במעשיהם הטובים, הן להשפיע שפע בכל העולמות על ידי קיום התורה ומצוות ומעשים טובים, והן להכניע הסטרא אחרא עד גמירא על ידי שמשבר כל המדות רעות ותאות רעות.

(בת עין)

~ גדול המצוה ועושה ~

או נאמר על דרך זה כמו שאיתא בתוספות, שלכך גדול המצוה ועושה ממי שאינו מצוה ועושה, שהתגברות היצר הרע יותר במצוה מאינו מצוה, לכך כמשקיים מצוה שמצוה ועומד עליה, שהתגברות הסטרא אחרא והקליפה גובר בזה מאוד, לכך הוא משפיל ומכניע הסטרא אחרא עד גמירא, וזה הוא רק ע"י קבלת התורה, לכך צריך דווקא חמץ לרמז שע"י התורה משפיל ומכניע הס"א שמרמז על בחינת חמץ.

(בת עין)

~ הלחם רומז לתורה והכבשים לאהבה וליראה ~

במשנה מנחות (מה): הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבין את הלחם. הענין כי אמרו ז"ל (ב"ר פ' טו) לחם זו תורה כמ"ש לנו לחמו בלחמי, ובזוה"ק (ח"ג צ"ח). דשתי הלחם הם כנגד שני הלוחות, וכבשים המתירין דידהו, היינו הדם שהוא הנפש שמכפר על הנפש, מורה על התפעלות הנפש באהבה ויראה, דלימוד התוה"ק ברגש הנפש יש לו מעלה גדולה ואינו בגדר אחד עם לימוד פשוט בלי רגש הנפש. ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחא לעילא. וי"ל שזהו ענין מצות הגבלה ופרישה למ"ת. כי הגבלה היא יראה שיהא ירא מגשת, ופרישה היא מה שפורש עצמו מאהבות חיצוניות לאהבת השי"י שבלתי שתי אלה לא ה' אפשר ליתן התורה. וזהו שכבשים מתירין את הלחם. ור"ש לשיטתו דאזיל בתר כוונה. וכל ספר הזוה"ק מלא מזה, ס"ל דכבשים עיקר ואבדו הכבשים אבד הלחם דתורה בלי רגש הנפש באהבה ויראה אינה כלם, אבל אנו ק"ל כרע"ק דלחם עיקר, דהעיקר היא התוה"ק ורגש הנפש הוא רק צורך ושימוש לזה הלימוד, וע"כ אין הכבשים מעכבים אבל הלחם מעכב את הכבשים, דהתעוררות לבד בלי תורה הוא כגדפין בלא גוף. משא"כ תורה וכו"ל, ולעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפ"י שלא לשמה, ואפ"י למ"ד דיוצא לבית השריפה הוא אף שהתורה איננה כראוי להיות והולכת לחיצונים, אעפ"י כ"קב"ה שמסבב סיבות מוציא אותה לאורה ואינה נדחת והיינו טעמא דכל הנשפרין אפון מותר, שהפסולת נשרפת ונשאר נקי ומבורר.

(שם משמואל)

~ יאמין שהתוה"ק חיי עולם - העה"ז והעוה"ב ~

בגמרא אמרינן (פסחים סח): הכל מודים בעצרת דבענין נמי לכם, רצה לומר דבפסח אדם שמת, שגופו שמח שיצא מעבודתו, דהוא טוב הגופני, אמנם שבועות דהשמחה הוא נתינת התורה, והיה קשה לגוף לשמוח, דהא מתן תורה הוא רק טובות רוחניות, לזה אמרו בעצרת דבענין נמי לכם - שישמח הגוף, דיאמין שהתורה הוא חיי העולם, חיי עולם הבא ועולם הזה, ואורך ימים בימינה ובשמאלה כו (משל ג, טו), ורפאות תהיה לשרך כו' (שם שם, ח). ובזה יתענג גופו גם כן, ויתעלם גם כן בשימו דברים אלו על לבו.

(קדושת לוי)

ליל יו"ט תשס"ז

- הננסת ספר תורה -

ומשה עלה וגו' כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם וגו' ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, ועתה אם שמוע וגו' והיתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ. ופרש"י כה תאמר, בלשון הזה וכסדר הזה, לבית יעקב, אלו הנשים תאמר להם בלשון רכה, ותגיד לבני ישראל ענשין ודקדוקין, פי' לזכרים דברים הקשים כגידין, עכ"ל,

וכבר עמדו בזה אם מרע"ה ה' צריך לומר כלשון הזה וכסדר הזה, א"כ איך יהי' ב' בחי' באמירה, שלבית יעקב יהיו הדברים רכין ולבני ישראל קשין כגידין.

והחת"ס בדרשות (רצ, עמ"ד, בהגה"ה) ביאר ז"ל הנה הקב"ה הוציאם ממ"ט שערי טומאות מצרים ונשא אותם כעל כנפי נשרים גבוה מעל גבוה למ"ט שערי קדושה עד שראתה שפחה בים מה שלא ראו נביאי דורות, ועתה יקריבם עוד לפני הר סיני ויהי' סלקא דעתם שידבקו למעלה ויהיו מלאכי השרת כחנוך בן ירד, ובאמת לא חפץ ה' במלאכי השרת כי נתן התורה לבני אדם, ויהיו מובחרים וסגולת העולם ומבחר יישוב בני אדם, וכל עמי הארץ יכירו וידעו ה' על ידם, כמעשי אבות אברהם יצחק ויעקב כן יהי' מעשי הבנים, יאכלו וישתו ויחזו אלקים וזה וזה תעלה בידם, וזה שאמר אתם ראיתם כי ביציאת מצרים נשאתי אתכם על כנפי נשרים הגבה למעלה ואביא אתכם אלי, ותרגם וקרבתית יתכון לפלחני כלומר בחסרון מעט מאלקים, ועתה אם שמוע תשמעו בקולי במתן תורה, לא תהיו מלאכי השרת כי אם סגולה מכל העמים, כי לי כל הארץ ומלוואה ואתם תהיו לי בתוך אנשי הארץ ממלכת כהנים וגוי קדוש ולא כחנוך בן ירד, והנה זה כמו מצות עשה שנאמרה אחר מתן תורה שובו לכם לאהליכם על כרחם תנהגו מנהגי עוה"ז, והנה זה היא אמירה רכה לנשים הרוצה בקב ותפלות, ודברים הקשים לבני ישראל כי רצו לדבק בה' ולעזוב העוה"ז לגמרי אך אין כן דרך תורתנו, וק"ל. אך בסוף הגיעו למדרגה יותר חשובה שרצו בחיי העוה"ז לעבוד בו ה', ע"ד יפה שעה אחת בחיי העוה"ז במצות ומע"ט מכל חייב העה"ב, וע"כ אחר מתן תורה אמרו דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות כי בחרו בחיים לשמור ולעשות, עכ"ל.

וע"פ דרכו אפ"ל דמבואר בספה"ק דבכל מקום שנאמר עם הוא מורה על הדרגות הנמוכות אשר אין נפשם כשלהבת מלובה לעבודת השי"ת, ולא יהי' נרגש בליבם החשק וההתלהבות לעבודת השי"ת, ויחסר בהם הרצון, בבחינת גחלים עוממות, וי"ל דויהיתם לי סגולה מכל העמים הכונה בזמן שהם עם בתוך העמים, בלא חשק ובלא רצון, ואעפ"כ יעבדו את השי"ת ויעשו רצונו, ועל מצב כזה אמר השי"ת שהם יהיו סגולה לו, וכמו שפרש"י אוצר חביב וכו' כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים, כן הוא אצל השי"ת העבודה שעובדים אותו אפ"י בבחי' של עם כשאין הרצון והחשק נרגש בגלוי, ולפי"ז יתפרש דמשה"ה יש דיבור הזה בחי' של אמירה רכה היינו לאותם בעלי דרגות נמוכות אשר לא זכו לבא לחשק וההתלהבות כראוי, ומצד שני לבני ישראל ה' בזה אמירה קשה

בידעם כי לא בכל עת יאחזו במדרגה זו, ועיקר הרצון הוא שיעבדוהו אפ"י שהם בבחינת עם.

וי"ל דמשה"ה הקדים להם השי"ת אתם ראיתם וגו' ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, לומר להם שכמו שבעת שהיו במצרים במ"ט שערי טומאה רומם אותם למעלה העליונה של ואביא אתכם אלי, ולא מהם היתה זאת רק שהשי"ת העלה ורומם אותם משפל מצבם, כמו כן בכל מדרגה בעבודת השי"ת שישגי האדם אינה לפי מעשיו אלא לפי אשר ישפיע אליו השי"ת, כי כן הוא הרצון שיעבוד את הבורא בדרגה שנתנה לו, ולכן לא יתעצבו בזמן שיבאו לבחינת עם כי מאת השם היתה זאת למען יעבדו אותו בבחי' זו, כי אוצר חביב הוא אצל השי"ת מה שיעבדוהו באופן זה.

ובדרך זו אפשר לבאר את המנהג שכאשר גומרים לכתוב ס"ת לא יגמור הסופר לכתוב את הספר עד סופו אלא כותב את אותיות ומניח לאחרים למלא את הדיו בתוך האותיות שבשורות האחרונות בס"ת, ומנהגי ישראל תורה ואפ"ל בהם טעמים, וי"ל דכתיבת ס"ת הוא המצוה האחרונה בתורה, ובעת שגומרים לכתוב את הס"ת עומדים בסיום המצוה האחרונה, ולכן נהגו לכתוב האותיות בלא למלא בהם דיו באופן שהם כשרים גם כן, ואז באים אנשים למלואתם, ובזה יורו כי לא בכח עשייתם נעשית המצווה רק שממילא היא נעשית, וכן הוא בכל המצוות כי אין מעשינו רק לפי מה שיושפע מאת השי"ת, ואין לנו לתלות את מעשה המצוות בכח עשייתנו, ולבל נחשוב כי בכח מעשי האדם יגמרו מעשי המצוות, רק שהוא מחסד השי"ת עלינו, שיתן בידנו הכח לעשות מצותיו ואנו אין לנו מכחינו כלום, ובזה יתחזק האדם לבל ייש עצמו בראותו כי אין ליבו מלא בחשק וברצון לעשות רצון השי"ת, רק ידע שאין מעשינו אלא לפי השפעתו יתברך, ואם זה אשר נתן בליבו זהו הרצון שיעבוד את השי"ת במצבו הוא, ואם יעבוד את השי"ת כפי כחו אפ"י שלבו אינו עמו הרי שבמעשיו יהי' אוצר חביב אצל השי"ת.

וכן עה"פ הנה אנכי בא אליך בעב הענן פרש"י במעבה הענן וזהו הערפל, וביארו הענין בספרים, וכן כ' האוה"ח הק', כי לצד שהי' ה' רגיל לדבר עמו פנים בפנים, לזה אמר אליו שידבר עמו באופן אחר דהיינו בעב הענן ולא יהי' הדיבור כ"כ רוחני כרגילות הקודם, ונתן הטעם בעבור ישמע העם כשידבר עם משה, ואם ידבר כסדר הראשון באספקלרי' המאירה אין כח ביד ישראל לשמוע הדברים וכו', עכ"ל, וכן הוא בספה"ק קדושת לוי שהשי"ת נגלה למרע"ה במדרגה נמוכה בעבור שיבינו העם מה שידבר ה', הרי כי עיקר הרצון בגילוי של מעמד הר סיני הי' דייקא בעבור ישמע העם, שהם בדרגת הנמוכה, כי רוצה השי"ת בעבודתם.

ולפי"ז אפשר לפרש המשך הפסוק וגם בך יאמינו לעולם, דהכונה בזה וגם בך יאמינו אפ"י בזמן שיהיו בבחינת של העלם, שיהי' נסתר מהם אור השי"ת ולא יגלה בהם החשק והרצון, אעפ"כ יאמינו כי בכל עשייתם יהי' כחו של מרע"ה עמהם וע"י יוכלו לעשות את המצווה.

וענין זה נמצא גם ביום האחרון של מצות ספירת העומר, שכנגד כל יום בספירה יש תיבה באנא בכח וביום אחרון הוא כנגד יודע תעלומות, והענין הוא שאף

אם אין האדם מרגיש שפעל אצל עצמו איזה התעלות בספירת העומר, מ"מ השי"ת יודע תעלומות והוא מבחין בפנמיות ליבו איזה נקודה קטנה שפעל בו, שע"י הוא יוכל אח"כ עוד להתרומם, וכן כנגד יום זה בלמנצח הוא תיבת אפסי ארץ, דהיינו חוזק הארץ, והכונה אפ"י שעדין האדם נמצא בחוזק הארציות אעפ"כ יכול הוא לבא לבחי' של יראה, ויראוך אפסי ארץ.

וכן הוא ג"כ בנוסח התפלה, בברכת אהבת עולם, בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חוקי חיים וכו' כן תחננו וכו' היינו כמו שאצל אבותינו לא מצעמם זכו לזה רק שהשי"ת הוא אשר השפיע עליהם בעבור שבטחו בו, כמו כן אנו מבקשים כן תחננו ותלמדנו, שלא מצד זכותינו, רק מצד שהשי"ת יהי' רוצה להשפיע עלינו וללמדנו, וכן בספרים הביאו בשם הפסיקתא שבשעה שקוראים בתורה עשרת הדברות מי שזוכה יכול לשמוע את הקולות שהיו במעמד הר סיני, וי"ל כמו שאבותינו בעבור שבטחו בו למדו חוקי חיים, כן אנחנו אף אם נגלה לא נזכה לשמוע, אבל בזכות האמונה שמאמינים שכן הוא, אז יחננו וילמדנו ויתן בתוך לבינו את עשרת הדברים, השי"ת יעזור שנזכה באמת לשמוע את קול ה', ולקבל את התורה בשמחה.

קדושה רבא

בשעת מתן תורה הגיעו בני ישראל למדרגתם המלאכים שהרי אמרו נעשה ונשמע, והשי"ת אמר מי גילה רז זה לבני לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, והנה ג' פעמים אמרו בני ישראל נעשה, ב' פעמים אמרו נעשה לבד, ובפעם השלישית אמרו נעשה ונשמע, בפעם הראשונה הי' ביום ב' לביאתם לסיני כשמרע"ה אמר לפניהם מה שהשי"ת אמר לו, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו', כדכתיב ויבא משה ויקרא לזקני העם וישם לפניהם את כל הדברים וגו' ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה וגו', ובפעם השנית ביום ד' בסיון כאשר משה רבינו אמר להם מצות פרישה והגבלה, וכמו שכ' בפ' משפטים ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד, ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה, וכמו שפרש"י שם, את כל דברי ה' מצות פרישה והגבלה, ובפעם השלישית ביום ה' בסיון כדכתיב ויכתוב משה את כל דברי ה' וישכם בבקר ופרש"י בה' בסיון, ויבן מזבח תחת ההר ושנים עשרה מצבה וגו' ויקח את ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע.

ויש לבאר מדוע בתחילה אמרו נעשה לבד, ואח"כ הוסיפו ואמרו נעשה ונשמע, והנה על מה שאמרו בני ישראל בפעם הראשון כל אשר דבר ה' נעשה, כ' וישב משה את דברי העם אל ה', ובאור החיים הק' ביאר כי בודאי אין השי"ת צריך שיודיע לו זאת שהרי הכל גלוי לפניו, אלא נתכוון בזה לפאר ולרומם עם בני ישראל על כמה בחינות טובות אשר תגיד אופן התשובה, ולזה החזיר משה הדברים לפני ה' על דרך אמרו ומי כעמך ישראל גוי אחד, עכדה"ק.

ובספה"ק קדושת לוי ביאר בדרך אחר, וז"ל דמשה נסתכל בתשובת ישראל הדקדומו נעשה ונשמע, וזהו דבר פליאה שאין בני אדם יכולים להשיגו זולת כח אלוקים, כמו דאיתא בגמ' מי גילה רז זה לבני

לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנא' ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע וגו' מעיקרא עושין והדר ושמוע, והם כוונו למטה בני ישראל אלו הדיבורים, והבין משה שזה אין דברי עצמם, אלא רוח ה' דיבר במ ומילתו על לשונם, שהשכינה עצמה היתה מדברת מתוך גרונו של כל אחד מישראל תשובה זו נעשה ונשמע, וזהו שכתוב וישב משה את דברי העם אל ה' ר"ל שהחזיר הדיבורים אל ה' שייחס הדיבורים הללו אל ה', ר"ל שה' בעצמו השיב זה, ורצונו ה' בכך שיקדימו נעשה לנשמע, עכ"ל, והנה הקדושת לוי ביאר את דבריו על מה שאמרו נעשה ונשמע, כי מאת ה' היתה להם המדרגה הגדולה הזאת ולא מאתם, ואמנם גם לפי פשטות הפסוק שוישב משה את דברי העם וגו', נאמר על מה שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה לבד, יש לומר כדברי הקדושת לוי שגם מה שאמרו נעשה לבד שהוא פחות ממדרגת נעשה ונשמע, השיב משה אל ה' ולימדם לדעת שכל מה שיש בהם בין דבר גדול בין דבר קטן הכל בא להם מאתו ית', ומאתו בה להם מה שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה.

והנה בספה"ק באר משה הביא מה שדקדקו כל המפרשים על מה שכ' ויגד משה את דברי העם וגו' מה הגיד שוב הלא כבר נאמר קודם וישב משה את דברי העם ואח"כ לא נאמר שום דבר לומר להם, רק שהשי"ת אמר לו הנה אנכי בא אליך בעב הענן וגו' ומה הם דברי העם אשר הגיד שוב להשי"ת, וביאר דכשבא מרע"ה לומר לישראל שיקבלו את התורה, בודאי שלא ידבר את דבריו אל פשוטי העם ההולכים בשווקים וברחובות, אך שההכרח לדבר אל הזקנים ואל החכמים שבדור שהם היו בגודל ההכנה וההזמנה לדבר, ובגודל הקדושה, ולזה נאמר ויבא משה ויקרא לזקני העם הם החכמים שבדור כי אין זקן אלא זה שקנה חכמה (קדושי"ן לב), וישם לפניו את כל הדברים וגו', וכששמעו פשוטי העם בדבר חשקו מאד לדבר ה' ולתורתו, ופתחו כולם יחד בגודל ההתלהבות, ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה כלנו יחד כמונו כמוהם נקבל תורתו בגודל אהבה, וזהו ויענו כל העם יחדיו דהיינו כולם יחד אפי' פשוטי העם, ענו כולם פה אחד כל אשר דבר וגו', אך שעם כל זה לא נכנסו דברי הפשוטי העם כל כך בלב משה רבינו ע"ה, שחשב שדבריהם לא יעשו רושם כל כך מחמת היותם מגושמים בגשמיות העולם הזה, אך שמכל מקום להיות הרועה הנאמן לישראל העלה דבריהם אל ה'.

ולזה נאמר מקודם וישב משה את דברי העם אל ה', דהיינו שדברי העם הפשוט העלה בצדקתו אל השי"ת, אבל בעיני השי"ת הוטב מאד דברי העם הפשוט שדברו בגודל התמימות, ועל כן אמר לו השי"ת למרע"ה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, דהיינו שאצמצם כביכול שכינת כבודי בעביות הענן, ובלבושין הרבה, בעבור ישמע העם בדברי עמך כלומר שאפי' העם הפשוט יוכל לקבל, ואז כשראה מרע"ה שהשי"ת חפץ מאד בבת יעקב, המה כללות ישראל, ואפי' דברי העם הפשוטים חביבים בעיניו, עד שבעבורם כביכול הוא בא בהתלבשות ובצמצומים רבים למען יוכלו לקבל, אז ויגד משה את דברי העם אל השי"ת, ויגד לשון המשכה, דהיינו שהמשיך הדיבורים אל פשוטי העם בעצמם, אל ה', שלא הוצרך להעלות אותם, אך שהמשיך כביכול הדברים עצמו אל השי"ת, והבין עכ"ל.

ולפי דרכם י"ל כי ענית בני ישראל ה' עולה מדרגה לדרגה, בתחילה אמרו כל אשר דבר ה' נעשה, וע"ז

נאמר וישב משה את דברי העם אל ה', והיינו שלמדום כי אף שאמרו נעשה מ"ל לא מעצמם אמרו כזאת אלא רוח ה' דבר במ ומלתו על לשונם, כמו שביאר בספה"ק קדושת לוי, ואח"כ אמר לו השי"ת הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם וגו' ובזאת ראה מרע"ה כי הוטב מאד בעיני השי"ת דברי העם שדברו בגודל התמימות והבינו כי אין הדברים מעצמם, ולכן השי"ת מצמצם שכינתו כביכול בעבור ישמע העם, אז ויגד משה את דברי העם בפעם השנית בלשון המשכה, (כמו שביאר בספה"ק באר משה ובאופן אחר קצת) והכונה דכיון שראה מרע"ה כי באמת בני ישראל ביטלו עצמם לגמרי ומכירים הם כי אין להם משל עצמם כלום והכל ממה שהשי"ת נותן בקרבם, וכיון שאצל השי"ת אין שום הבדל אם ישפיע בדרגה פחותה או בדרגה גדולה מזו, לכן ויגד משה וגו' שהמשיך עליהם שיזכו לדרגה אף גדולה ממה שענו כל אשר דבר ה' נעשה, והיינו שיזכו להגיע לדרגת המלאכים ויאמרו נעשה ונשמע, דכיון שממנו ית' נשפע כל זאת וכלל ישראל מכירים בזה וממילא כמו שנתן בהם שיאמרו נעשה כמו כן נתן בהם הדרגה שיאמרו נעשה ונשמע, שהרי לפניו אין חילוק במה שישפיע.

ובדרך זו אפשר לבאר ג"כ בנוסח התפילה בג' רגלים, ולא יראה את פני ה' ריקם איש כמתנת ידו כברכת ה' אלוֹקֵיך אשר נתן לך, והשיאונו ה' אלוֹקֵינו את ברכת מועדיך וכו', דהנה מה שנצטוו ולא יראה פני ה' ריקם, היינו שכל אחד לפי השגתו יביא לפני השי"ת, לפי דרגתו בעבודת השי"ת ולפי השגתו כך יביא, אלא שאפי' שיביא לפי השגתו מ"מ צריך הוא לדעת כי אין זה אלא כברכת ה' אלוֹקֵיך אשר נתן לך, וכיון שמכירים אנחנו בזאת כי מברכת ה' אלוֹקֵינו אשר נתן לנו הוא ממילא בקשתנו כיון שלפניו אין שום חיסרון וברצונו יכול להשפיע כל ואין חילוק לפניו עד כמה ישפיע, לכן אנו מבקשים והשיאונו ה' אלוֹקֵינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום, לשמחה ולששון כאשר רצית ואמרת לברכינו, קדשנו במצותיך וכו'.

נעילת החג

תואר כלה מאוד נתעלה בקבלת יום זה עשרת הדברים, יל"ד ע"ד הפייטן למה אמר בקבלת יום זה ה' די באומרו בקבלת עשרת הדברים, ומה מעלת יום זה מיום אחר אם לא עשרת הדברים שנתנו בו, והנה חז"ל אמרו שמרע"ה הוסיף יום אחד מדעתו, והדבר צריך טעם למה הוסיף עוד יום.

והנה עה"פ פ' חדש השלישי וגו' ביום הזה באו מדבר סיני פרש"י לא ה' צריך לכתוב אלא ביום ההוא מהו ביום הזה שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו, עכ"ל, ולפי פשוטו הכונה שלא יגש האדם ללמוד תורה כמו אל דבר ישן, אלא שילך ללמוד בכל יום עם חיות חדש כאילו היום ניתנו באופן כזה צריך להיות לימוד התורה, ואפ"ל עוד אופן שמונח בדברים אלו, דהנה פעמים שהאדם שם אל ליבו את אשר עבר עליו ואיך שהוא מוכתם רח"ל בכל מיני עוונות ואומר אל ליבו שלפי מצבו איננו ראוי לתורה, אבל באמת אין הדבר כן, שהרי מבואר בחז"ל שהשי"ת אומר הלוואי אותי עזבו ותרתני שמרו שהמאור שבה מחזירן למוטב, וי"ל דזה ג"כ הכונה בכל יום יהי בעיניך כחדשים כאילו היום הוא מתן תורה, וכמו שבמתן תורה לא ה' אפשר לבא עליהם בטענות על מה שהי' קודם שהרי בדין לא קבלו את התורה, כמו כן בכל עת כאשר יבא האדם לעסוק בתורה, אם יעזוב מעשיו

ויקבל התורה מחדש אזי בכל עת הוא ראוי אליה, כי בכל עת יהי' בעיניך כאילו היום קבלם וכעת מתחיל קבלת התורה מחדש בלא לראות את אשר ה' קודם, ועי"ז המאור שבה יחזירו למוטב.

וי"ל דמשרה מרע"ה הוסיף יום אחד ללמד לבני ישראל מיד בנתניתה, שהשי"ת נותן התורה לפי רצון האדם ובאיזה יום שיחליט לעזוב דרכו ולקבל תורתו יתננה לו, וי"ל שדבר זה רמז הפייטן תואר כלה מאוד נתעלה, הכלה הוא כלל ישראל שתוארה מאוד נתעלה, ולמה משום שבקבלת יום זה, היינו באיזה יום שיעמוד בו זהו יום זה, וכמו שפרש"י על ביום הזה באו, ובאיזה יום שיקבל יתנו לו משמים את עשרת הדברים, ובזה נתעלה תוארם של בני ישראל.

ועל דרך זו כבר ביארו בספרים וכן הוא בכלי יקר, שהטעם שלא נזכר בתורה בחג השבועות שהיא יום מתן תורתנו, משום שרצתה התורה לרמוז שאין יום לקבלת התורה, אלא שבכל יום שירצה האדם לקבלה יתנה לו.

והנה בחג השבועות נצטוו בני ישראל להביא שתי הלחם, ומבואר שלחם רומז לתורה, ושתי הלחם אחד כנגד תושב"כ ואחד כנגד תושבע"פ, ולכן יקראו שתי הלחם ולא שתי הלחמים, כי באמת התושב"כ בלא תושבע"פ אין לה חשיבות, כי אחד הם, והנה יחד עם שתי הלחם היו באים י"ג קרבנות שבעה כבשים ופר אחד ושני אלים לעולה הרי י' עולות, ושעיר לחטאת, ושני כבשים לזבח שלמים, הרי י"ג קרבנות, והנה לכא' הוא פלא שמהלחם עצמו לא יתנו כלום להקריב ע"ג המזבח, רק שנתנית הדם של הקרבנות יהי' כמו הנתניה של הלחם, ובאמת אם אין להם קרבנות יביאו לחם בלא כל הקרבה, ואעפ"כ נחשב מנחה לה' דבר שלא נמצא בשום קרבן, שהרי במנחת העומר גם יבא קרבן עמה ואעפ"כ לא יהי' הדם הקרב בשביל המנחה רק מהמנחה עצמה יקמוץ ויקריב ע"ג המזבח, אפ"ל בדרך רמז דכיון שהלחם רומז לתורה לכן סדר הקרבתה כך, לרמוז על מעלת התורה שהיא שיכת אפי' לרחוקים מהשי"ת אותם שאף שהם קרובים אל תורתו, וקוב"ה ואוריתא חד, ואעפ"כ לא יתנו לו ית' ממנה כלום, כמו הלחם שהוא בא להתקרב אל השי"ת ולא יתנו ממנו כלום, אלא שאעפ"כ זה יגרום שהמאור שבה יחזרו למוטב, שע"ז שיתקרב אל השי"ת כי התורה תחזירו למוטב ליתן אל השי"ת, כמו הלחם שמכח שהוא מתקרב אפי' שאיננו נותן כלום אבל עי"ז מגיעים עוד י"ג קרבנות שיתנו מדמם ומחלבם אל השי"ת.

השי"ת יעזור שנזכה לקבל התורה באופן שלא נהי' צריכם בכל יום לקבל מחדש, בלא להסתכל על העבר, ואדרבה המאור שבה ישמרנו במוטב, וכמו שכבר ביארנו ענין שתי הלחם, ע"פ מה שביאר הרה"ק הרבי ר' בער זצלה"ה מה שאמרו חז"ל בראתי יצה"ר ובראתי תורה תבלין, שהענין הוא שאין רצון השי"ת לשבר היצר ולבטלו, משום שעיקר הרצון שידעו איך להשתמש בו לצורך עבודת השי"ת בעודו קיים, ולזה נתן לעמו תורה כדי שידעו את אשר יעשו ולא ימשכו אחר היצר, עכדה"ק, וי"ל דמשרה"ה בשבועות זמן מתן תורתנו נצטוו על הלחם, שמורה על היצה"ר שהרי חמץ תאפנה, וזאת כיון שתכלית התורה הק' לעבוד את השי"ת ביחד עם היצר, השי"ת יעזור שנזכה כלנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ונזכה לגדל בנינו לתורה ויראה, ובקרב יבנה ביהמ"ק ונזכה להקריב שתי הלחם במהרה בימינו אמן.